Katalogowanie przedmiotowe publikacji z zakresu nauk prawnych z zastosowaniem Deskryptorów Biblioteki Narodowej.

Opracowała Monika Jabłońska
Wydział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów
Biblioteka Pedagogiczna w Radomiu

JHP a DBN

Projekt DBN zmienił zasady sporządzania rekordów wzorcowych a także metodykę sporządzania opisów bibliograficznych. Rozbudowana konstrukcja haseł sporządzanych w Języku Haseł Przedmiotowych BN powodowała, że część informacji przydatnych do poszukiwań w katalogu pozostawała ukryta (katalogi komputerowe nie radziły sobie z wyszukiwaniem długich fraz). Dzięki przekształceniu JHP BN w Deskryptory nie tylko informacje te mogą być widoczne ale też sam opis staje się bardziej szczegółowy, co sprzyja skutecznemu wyszukiwaniu pozycji w katalogach.

Niniejsza prezentacja poświęcona będzie nowym zasadom opracowania różnych typów piśmiennictwa prawniczego z zastosowaniem Deskryptorów.

Deskryptor : Prawo i wymiar sprawiedliwości - stosowanie

- Publikacje dotyczące wszystkich dziedzin prawa

  (w tym: cywilnego, karnego, rolnego, budowlanego, handlowego, pracy, a także kanonicznego

  i wyznaniowego),

- Publikacje z zakresu wszystkich etapów śledztwa

  i postępowania dowodowego, prokuratorskiego oraz sądowego,

- Publikacje z kryminalistyki, więziennictwa

  i penitencjarystyki.

- Publikacje dotyczące historii prawa otrzymują deskryptor „Historia” oraz „Prawo i wymiar sprawiedliwości”.

Akty prawne

- Do ich opisu stosuje się następujące deskryptory: Dekret, Dyrektywa, Konstytucja, Protokół, Przywilej, Rezolucja, Rozporządzenie, Stenogram, Uchwała, Umowa międzynarodowa, Uniwersał, Ustawa. Powiązane są relacjami hierarchicznymi z deskryptorem *Akty prawne*.
- Wyjątkiem od tej reguły są *konstytucje*. Obok ogólnego deskryptora gatunku, każda opracowywana konstytucja otrzymuje deskryptor tytułu ujednoliconego z dopowiedzeniem: datą roczną uchwalenia danej konstytucji.

Przykład

245 0 0 $a Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

630 0 7 $a Konstytucja Polski (1997)

648 _ 7 $a 2001-

650 _ 7 $a Prawo konstytucyjne

651 _ 7 $a Polska

655 _ 7 $a Konstytucja

658 _ _ $a Prawo i wymiar sprawiedliwości

Publikacje urzędowe i akty prawne

- Deskryptor ten został zarezerwowany dla publikacji wydawanych przez organy państwa, bądź na ich zlecenie. Akty normatywne wydawane przez innych wydawców otrzymują w polu **380** deskryptor *Publikacje fachowe.*
- Za czas powstania aktu prawnego przyjmuje się datę jego uchwalenia i zapisuje ją w polu **046**, a odpowiadający dacie deskryptor chronologiczny w polu **388**. Chronologia treści jest natomiast ustalana na podstawie stanu prawnego podanego w publikacji i zapisywana w postaci szczegółowej daty w polu 045 i deskryptora chronologicznego w polu **648**.

Przykład

045 0 _ $b d2019

046 _ _ $k 1997

245 0 0 $a Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

260 _ _ $a Warszawa : $b Wolters Kluwer, $c 2020.

380 _ _ $a Publikacje fachowe

388 1 _ $a 1901-2000

388 1 _ $a 1989-2000

500 _ _ $a Stan prawny na 2019 r. ustalony na podstawie treści książki.

648 _ 7 $a 2001-

Komentarz do ustawy a Komentarz prawny

- Utworzono deskryptor *Komentarz prawny*.
- W odróżnieniu od *Komentarza do Ustawy* nie stosuje się go do konstytucji, ustaw i umów międzynarodowych.

Grupa odbiorców

- Wprowadzono pole **385**, zawierające informacje o grupie odbiorców i poziomie nauczania. Fachowe publikacje otrzymują kategorię zawodu, np.: Prawnicy, Adwokaci, Sędziowie, Referendarze sądowi, Notariusze.
- Grupy zawodowe umieszczane są w kolejnych polach **385** i wyświetlane w fasecie „*Odbiorca*” .

Poziom nauczania

- W publikacjach fachowych w polu **385** wskazuje się *poziom nauczania*, dla którego przeznaczone są publikacje dydaktyczne. W tej grupie znajdują się przede wszystkim kazusy, podręczniki i repetytoria dla studentów i aplikantów.
- Wskazanie poziomu nauczania pozwala na oddzielenie materiałów przeznaczonych głównie dla studentów od publikacji ściśle fachowych.

Przykład

245 10 Prawo prasowe /Joanna Sieńczyło-Chlabicz, Zofia Zawadzka, Monika Nowikowska

380 _ _ $a Książki

380 _ _ $a Publikacje dydaktyczne

380 _ _ $a Publikacje fachowe

385 _ _ $m Poziom nauczania $a Szkoły wyższe

385 _ _ $a Adwokaci

521 8 _ Dla studentów kierunków: prawo, dziennikarstwo, administracja, bezpieczeństwo, politologia, pedagogika, kulturoznawstwo, a także dla dziennikarzy, rzeczników prasowych, wydawców, producentów oraz radców prawnych i adwokatów.

Przykład

245 00 _Niezbędnik dla personelu niemedycznego

380 _a Publikacje fachowe

380 _a Księgowi

380 _a Urzędnicy

385 _a Pracownicy ds. osobowych

650 7 _a Służba zdrowia

655 7 _a Poradnik

658 _a Prawo i wymiar sprawiedliwości

Opracowanie czasopism i prac zbiorowych

- W polu 655 wskazany jest typ czasopisma – najczęściej *Artykuł z czasopisma naukowego* lub *fachowego* - jak i jego tematyka (*Artykuł z czasopisma prawniczego*).
- W polu 655 wskazujemy też typ artykułu (*monograficzny, problemowy, przeglądowy*, etc.).
- Naukowe i fachowe komentarze do różnych typów orzecznictwa otrzymały zastrzeżony dla siebie deskryptor gatunku *Glosa (prawo)*.

Wprowadzenie deskryptora ujęciowego Prawo i wymiar sprawiedliwości (pole 658)

- Obejmuje on, prócz publikacji prawnych, także kryminalistykę, więziennictwo i penitencjarystykę. W uzasadnionych przypadkach publikacje otrzymują też drugi deskryptor ujęciowy *Historia*.

Zmiany w zakresie stosowania pola 250 - informacja o stanie prawnym opisywanej publikacji

- Obecnie informacja o stanie prawnym może być przejmowana z całości opracowywanej publikacji, nie tylko ze strony tytułowej i redakcyjnej oraz okładki.
- Dodatkowo katalogujący może umieścić w polu uwag (pole 500) informację o stanie prawnym wynikającym z treści opracowywanej publikacji, zwierającą datę roczną.

Nowe deskryptory wprowadzanie przez Bibliotekę Narodową

- Zastosowano tu tzw. *metodę indukcyjną*: bibliotekarze opracowujący zbiory zgłaszają zapotrzebowanie na stworzenie nowych lub modyfikację istniejących deskryptorów do bibliotekarzy dziedzinowych.
- Nowe terminy prawnicze pochodzą z :

  - czasopism naukowych i fachowych oraz prac zbiorowych,

  - opracowań i monografii prawniczych.

Kryteria przyjęcia do kartoteki

O przyjęciu do kartoteki nowego deskryptora decydują:

- brak możliwości wyrażenia danego terminu poprzez te deskryptory, które istnieją już w kartotece,
- częstotliwość występowania danego terminu w publikacjach np. takie, jak: Postępowanie dowodowe, Prawo przewozowe czy Deportacja (prawo).

Źródła terminów to: leksykony i encyklopedie prawnicze, źródła prawa oraz dotychczasowe piśmiennictwo.

Askryptory

Wybór terminu używanego do stosowania w indeksowaniu (deskryptora) uzupełniony jest poprzez dodanie *askryptorów* – pozostałych wyrażeń w języku naturalnym nie wybranych jako deskryptory, pełniących funkcję dodatkowego, kontrolowanego punktu dostępu do danego terminu.

- Może to być np. dany termin w obcym języku (najczęściej angielskim).

Kody kategorii tematycznej

- W przypadku pojęć interdyscyplinarnych w rekordzie wzorcowym w polu 072 umieszczane są kody kategorii tematycznej odpowiadające wszystkim dziedzinom, do których deskryptor przynależy.
- W przypadku nauk prawnych najczęściej występującym kodem kategorii tematycznej jest 27 (Prawo i wymiar sprawiedliwości).

Efekty zmiany modelu opracowania piśmiennictwa prawniczego (z JHP BN na DBN)

- uszczegółowienie form i gatunków stosowanych w opisie publikacji,
- uzupełnienie bazy deskryptorów o niestosowane wcześniej terminy (typy publikacji),
- swobodniejsze tworzenie zapytań wyszukiwawczych przez użytkowników katalogów,
- aktualizowanie słownika zgodnie z zapotrzebowaniem wynikającym z bieżącego opracowania publikacji,
- możliwość znacznie szybszego dotarcia do poszukiwanych zagadnień nawet dla mniej wyspecjalizowanych użytkowników.

Prezentację opracowano na podstawie:

1. Klara Spurgjasz, Prawoznawstwo versus jurysprudencja. Nauki prawne w Deskryptorach Biblioteki Narodowej, „Rocznik Biblioteki Narodowej” 2019, t. 50, s. 23–35,

2. Przepisy katalogowania: http://przepisy.bn.org.pl/. Dostęp: 3.04.2020 r.